

LONDÝNSKÉ LISTY

London Letters Fortnightly Review

Issued by Joseph Bělina, 13 Fernside Avenue, London, N.W.7. Phone MILI Hill 4024

ROČNÍK III

V LONDÝNĚ DNE 22. DUBNA 1949

ČÍSLO 7

VE SLEPÉ ULIČCE.

Váha papíru, který unese text Atlantického paktu podepsaného 5. dubna dvanácti zástupci amerických a evropských států, byla jedním komunistickým žurnalistou odhadnuta na 20 gramů. A přece existence tohoto dokumentu se již dnes projevuje pronikavě v mezinárodní politické situaci, kdy světový mír je odvislý od další politiky moskevského Politbyra a není tedy v rukou příliš spolehlivých. Dojde-li k válce, nebude ovšem večena papírem, ale železem a ocelí. Proto při posuzování závažnosti Atlantického paktu nelze vycházet z váhy papíru, na kterém byl zhotoven. Vedle obsahu je třeba spíše posoudit váhu jednotlivých podpisů, kterými byl dokument opatřen. Nejtěžším je pochopitelně podpis zahraničního ministra Spojených států, který reprezentuje 135 milionů tun surové oceli a železa ročně. Podpis nejmenšího účastníka Atlantického paktu, Lucemburska, váží 5 milionů tun ročně. Celková váha všech podpisů Atlantického paktu činí 190 milionů tun roční výroby železa a oceli. Chceme-li se tedy přiblížit pocitům s jakými asi v Moskvě sledovali uzavření a podpis paktu, musíme mít na paměti, že roční výroba železa a oceli Sovětů, včetně všech satelitů, činí 39 milionů tun ročně. Uvedená čísla ovšem ani zdaleka nevyjadřují rozdíly ve výrobnosti průmyslu svobodného světa a Sovětského svazu.

Vlády demokratických států v době míru vynikají zpravidla daleko menší pohyblivostí než diktatury. Nejsou od veřejného mínění izolovány špalíry policistů a opozičním politikům i komunistům musí veřejně odpovídat a zodpovídat, aniž by si mohly situaci ulehčit tím, že by je zaměstnaly v hutích nebo dolech. Rozpočtové částky na armádu jsou obyčejně považovány za nejnějně užitečné a diskusím o možnosti války se demokracie raději vyhýbají. A přece během poměrně velmi krátké doby došlo k uzavření dalekosáhlé dohody, ve které se všechny zúčastněné státy zavazují vstoupit do války, kdyby kterýkoliv z nich byl napaden. Aby nebylo naprosto žádných pochyb o tom, že nebudou již trpěny ani zkoušky odolnosti demokratického světa, je za ozbrojený útok, podle výslovného znění paktu, považováno napadení kteréhokoliv letadla, loďi nebo okupačních jednotek spojeneckých armád.

Nelze říci, že by z nutnosti vytvoření obranné organizace, vyjádřené v Atlantickém paktu, bylo v demokratickém světě přílišné nadšení. Jeho existence je jen dokladem marnosti čtyřletého úsilí dosáhnouti rozumné dohody se Sověty o politické i hospodářské organizaci poválečného světa. Je také dokladem toho, že demokratický svět se opravdu cítí

vážně ohrožen sovětským imperialismem a nechce opakovat chyby demokracií v boji s německým nacismem. Systém kolektivní bezpečnosti, jak jej před válkou doporučoval Evropě sovětský ministr zahraničí Litvinov, dochází výrazu v Atlantickém paktu. Litvinov však asi bude jediným mužem v Rusku, který při podpisu mohl cítit zadostiučinění.

Dohoda dvanácti států o organizaci společné obrany má tedy přesvědčit Sověty, že dalších úspěchů ve své útočnosti mohou dosáhnouti jenom za cenu války. Zároveň však ze součtu sil, které se tu spojují, má jin býtí dáno na srozuměnou, že s úspěchy nenohou počítat ani v tom případě, kdyby je nebezpečí války nezastavilo. Chybí nám ovšem bezpečná odpověď na otázku, zda-li Moskva je ochotna a schopna toto poučení vzít na vědomí.

Linie dosavadní poválečné zahraniční politiky Sovětů vycházela z domněnky, že světový, zejména hospodářský vývoj po skončení války, bude pokračovat tak, jak svým usnesením určí moskevské Polbyro. Leninskostalinskou doktrinu, ze které při tom vycházelo a která vedla rovnou do nynější slepé uličky, vyjádřil ještě na podzim loňského roku Molotov:

"... sán systém kapitalismu se svým soukromým vlastnictvím a anarchií ve výrobě, se sociálními a politickými antagonismy a kriseni, které jej rozdírají, systém, který dožil svůj věk, odsuzuje tyto země k nejistotě, katastrofálnímu krachům a periodickým výkyvům a revolučním otřesům."

Podle této podrobně rozvedené doktriny svět brzy po válce prožije hlubokou hospodářskou krizi, která uvrhne všechny "nesocialistické" země do nezaměstnanosti a bídy. Dojde k válkám mezi kapitalistickými státy a k revolucím, které umožní vítězství komunistických stran. Bez valné námahy Sovětů bude zkomunisována především západní Evropa, ačkoliv ani Spojené státy nebudou ušetřeny a jejich hospodářství, přebudované na válečnou výrobu, projde největšími otřesy. Světový vývoj se ovšem usnesením Polbyra neřídil.

Naplnění sovětských předpovědí dokazoval I. Kuzminov v "Bolševiku" ještě před půl rokem některými čísly o hospodářském vývoji Spojených států do roku 1946 ///. Výroba amerického průmyslu klesla do r. 1946 o 29 % proti r. 1943. V některých průmyslových oborech, na př. ve výrobě dopravních prostředků až o 70 %. V r. 1945 bylo ve Spojených státech 4.750 stávek a v r. 1946 téměř 5.000 stávek. Takovými čísly pak odůvodňoval nezbytnost budoucích "revolučních otřesů". Je pravda, že americký průmysl musel překonávat při přechodu od válečného hospodářství značné obtíže a že poválečná výroba v USA klesala. Porovnávat ovšem pokles výroby lodí, dopravních prostředků a letadel do r. 1946 s rokem nejvypjatějšího zbrojení Spojených států v r. 1943, kdy zásobovaly celý svět zbraněmi, lze jenom tehdy, jestliže je třeba seřazovat hospodářská čísla tak, aby výsledek dokázal oprávněnost leninskostalinské doktriny. Po správném seřazení čísel, která tento teoretik Polbyra uvádí, vyplývá však, že při svém poklesu byla výroba Spojených států v r. 1946 o polovinu vyšší než v r. 1939 a zatím co některé obory zaznamenávaly pokles, výroba v jiných, zejména v spotřebních oborech vzrůstala i proti r. 1943. Tak na př. soustavně stoupala výroba potravinářského a textilního průmyslu.

Američtí dělníci, kteří se v poválečných letech museli stávkami bránit řešení hospodářských obtíží na svůj účet se také nerozhodli uspíšit "periodické výkyvy a revoluční otřesy" a dali přednost tomu,

ve volbách do kongresu a senátu odstranit nejhouževnatější odpůrce sociálních reforem a v prezidentských volbách podporovat kandidáta, který se zavázal plnit požadavky dělnického hnutí. Ukázalo se dokonce, že právě výrobnost amerického průmyslu unožňuje uskutečnění velkorysého plánu hospodářské obnovy Evropy, jehož důsledky ve všech zúčastněných státech se začínají projevovat a pomáhají tak připravit Sovětům další uklánění.

Rovněž Britové projevíli bezohlednost k leninsko-stalinské doktríně. Hned v r. 1945 poděkovali svému velkému válečnému vůdci za vítězství nad německým nacismem a pověřili vládou muže, kteří je přesvědčili, že jediná cesta, kterou Velká Británie může po válce získat hospodářskou rovnováhu je pozvolná socialisace britského hospodářství. Vel. Británie nejevnou že nepocítila příznaky hospodářské krise z nadprodukce. Trpí po válce spíše nedostatkem pracovních sil a ze všech válkou postižených zemí se dostala nejbliže k normálnímu nírovému hospodářství.

V r. 1947 mohly se pak Sověty přesvědčit, že demokratické státy nejsou ochotny vésti mezi sebou války jenom proto, aby se splnily these Zdanova a Molotova, nýbrž naopak, že jsou připraveny dohodnout se za významné ponoci Spoj. států na velkém plánu hospodářské obnovy Evropy. Ostré odnítnutí Marshallova plánu Moskvou jen ukázalo, že si Sověty uvědomují nebezpečí, které plyne z uskutečnění plánu jejich nadějí. Rozhodnutí Československa účastnit se Marshallova plánu ukázalo pak Moskvě, že ani země, podléhající kontrole Sovětů, nejsou dostatečně zabezpečeny proti nůkaze zdravého hospodářského myšlení a že trpělivé čekání na "periodické výkyvy a revoluční otřesy" vede spíše k oslabování posic komunismu i ve střední a východní Evropě.

Proto na podzim 1947 došlo k novému přechodu" od oportunistické pasivity k bolševické aktivitě". Začíná utvoření Kominformy, pokračuje likvidací demokracie ve střední Evropě, pokusen o vytlačení západních mocností z Berlína a úsilím západoevropských komunistických stran o hospodářskou sabotáž a rozvrat. Tedy zabezpečení válečné kořisti a pokusen uspíšit marně očekávaný vývoj alespoň v západní Evropě.

Politika Sovětů ve střední Evropě, zejména po únorovém puči v Československu, má však za následek pokles vlivu komunistických stran v Evropě západní, která je posilována stabilisací hospodářských poměrů. Západní mocnosti z Berlína neoděšly a odpověděly odvetnými opatřeními. K tomu všemu ještě se ukázaly slabiny Sovětů v Jugoslávii, z části v Polsku a podle posledních zpráv i v Bulharsku. Nepodařil se ani pokus o neutralisaci Spojených států od vývoje v Evropě a tyto naopak se staly iniciátorem Atlantického paktu.

Nelze říci, že by mužové v Kremku byli zbaveni úplně rozumu. Ve schůzi Polbyra l. srpna 1948 připojil se Stalin k názoru Mikojana a Kaganoviče, že "při řešení berlínské krise musí se Sověty vyhnouti válce a dosáhnout dohody se Západem, aniž by utrpěla sovětská prestiž a sovětské zájny v Berlíně". Za dnešní situace bude patrně ochoten obětovat i část prestiže. Je to jediná cesta ze slepé uličky, ve které už po celou řadu týdnů přešlapuje sovětská zahraniční politika. "Bolševická aktivita" bude patrně na nějaký čas opět vystřídána trpělivým čekáním na "revoluční otřesy." Rozhodnutí bude moskevskému Polbyru nepochybně usnadněno vědomím, že s poraženými původci válek se již nír neuzavírá. Období vyčkávání vhodné příležitosti k obnovení útočnosti bude vyplněno odstraňováním obtíží v zeních lidové demokracie a jejich sovětisací.

Atlantický pakt zastaví útočnost Sovětů a prodlouží na dlouho období studené války.

Západoevropský tisk se zabýval dost obšírně různými kacířskými soudy, před kterými se v Sovětském svazu odpovídali básníci, spisovatelé, hudebníci a jiní umělci, ale i vědci, zejména biologové, pro úchylky od "marxismu" / jak je vykládán v SSSR / nebo lépe řečeno od leninisticko-stalinské doktriny. Všechny tyto procesy, které skončily zkroušeným přiznáním viny obžalovaných, i když je přijímáme jako vážné symptomy sovětských poměrů, nepostrádaly příchuti směšnosti.

Mnoho se mluví o "případu Vargy", který z různých důvodů má větší význam než usměrňování umělců a intelektuálů. Základy sovětské filosofie i když se během desetiletí měnila, tvoří stále ještě historický materialismus, Marx-Engelsova these, že podstata a bytí společnosti a také světová politika je v rozhodující míře určována hospodářskými poměry. Mimo to byl prof. Evžen Varga uznáván za nejvýznamnějšího a dlouhý čas směrodatného hospodářského teoretika a ekonomického odborníka Sovětského svazu a komunistické Internacionály; také v zahraničí, kde je tato these a vědecké závěry se setkávaly s nesouhlasem, jako vědec se těšil uznání. Není tedy žádnou maličkostí, jestliže takový muž je obviněn z "buržoasních úchylek" od marxistického, přesněji řečeno leninisticko-stalinského učení, z uplatňování názorů, které dříve zastávali menševici / ruští sociální demokraté / a které zastávají nyní západoevropští sociální demokraté. Co "případ Varga" činí ještě významnější je zdráhání obžalovaného dát se na pokání a odvolat svoje názory, opírající se o objektivní bádání. Nepřihlížeje však k několika skrovným zprávám bylo doposud velmi málo známo o thesích a názorech k nimž došel "kacíř Varga".

Do tohoto temna vnesl trochu světla čtrnáctideník sovětské státní plánovací komise "Plánované hospodářství" svoji zničující kritikou Vargy. Citáty vývodů Vargy, které časopis přinesl, potvrzují, že Evžen Varga se vskutku povážlivě / povážlivě pro učence zjižícího v Rusku / přiblížil názorům západoevropských sociálních demokratů.

"Antimarxistické" myšlení Vargy vyplývá - podle "Plánovaného hospodářství" - ze dvou přirozené "falešných ideí." Podle jedné z nich byl kapitalistický stát pod tlakem válečných poměrů donucen podříditi kapitalistické zájmy své kontrole a zatlačití je z doposud rozhodujícího postavení. Druhá "falešná idea" praví, že pracující třída dosáhla podílu na moci ve státě a otevřela si tím cestu konečně převzít nástroj vládnutí, jak nazývá Marx stát a bez násilné revoluce přejít z kapitalismu do socialismu. Podle své první these pravil, podle "Plánovaného hospodářství", Varga:

"Dříve bylo častěji řečeno, že stát v monopolním kapitalismu ve válce tak jako v míru, slouží pouze monopolu. Tvrdím, že tomu tak není. V moderní válce, která pro buržoasii jako celek, nevyjímaje finanční oligarchii, má rozhodující význam, je stát donucen provést v době války usměrňovací zásahy, které odporují zájmům určitých monopolů."

Jako takový zásah uvádí Varga během války vydané daňové zákony, které odstranily zvýšené válečné zisky kapitalistických podnikatelů. Následkem toho ztratily kapitalistické monopoly na svých ziscích miliardy. Američtí kapitalisté byli tím tak pobouřeni, že raději své zisky osobně spotřebovali, než by je akumulovali.

Podle Vargy však stát učinil ještě víc. Porušil "všeobecné elementární hospodářské zákony" kapitalismu a převzal řízení národního hospodářství do svých rukou. Jestliže stát podřídil soukromokapitalis-

tické zájmy své vůli a své kontrole, mohl- podle Vargy-plánovitě utvářet národní hospodářství. Tyto "hluboké změny" nebyly po válce odbourány, nýbrž v poválečné době pokračují. Také po válce zůstávají výrobní síly pod kontrolou státu a jsou státem plánovitě řízeny.

Jako příklad uvádí Varga Anglii, kde /jako v Sovětech/ je něco podobného jako "státní plánovací komise", v níž je plánovitě určováno "kolik uhlí, ocele atd. bude v příštím roce vyráběno, jaká množství budou určena pro export atd." Tím, že Anglie provedla znárodnění klíčového průmyslu a usměrňuje hospodářství podle celkového plánu, vyvíjí se t. j. Vargův závěr- mírovou cestou od kapitalismu k socialismu.

Tento závěr je podepřen "druhou ideou" Vargy, podle které zaujímá pracující třída v Anglii vládnoucí politickou pozici. Pravil: "Velká Británie je nepochybně země monopolního kapitalismu. Můžeme však tvrdit, že dnes v r. 1947, dělnická třída a dělnická strana nemají žádný vliv na politiku Velké Británie a že celá politika je určována finanční oligarchií?"

Zatím co "pravověrní" odpovídají přirozeně na tuto řečnickou otázku "ano", zjišťuje Varga, že britská dělnická třída dosáhla politické moci, zatím co kapitalistická třída se nachází v obraně a je nucena pokoušet se o ústupky. Hospodářské změny- pokračuje Varga marxisticky- způsobují změny politické. /Totéž platí podle našeho mínění také obráceně, jak právě dokazuje případ Anglie./ Vzniká tak "nová demokracie" uvnitř kapitalistické společenské struktury, tedy etapa ve vývoji mírového přechodu- Varga opět ukazuje na Anglii- od kapitalismu k socialismu.

Prudkými slovy a nadávkami na Vargu odporuje "Plánované hospodářství" těmto názorům poukazem na citáty z Marxe, Lenina a Stalina. List prostě popírá možnost nenásilného vývoje od kapitalismu k socialismu a přidržuje se dogmatu- odmítnutého ostatně již Engelsem- že jedině a pouze násilná revoluce může svrhnouti kapitalistickou třídu a nastolit socialismus. Zabývat se charakteristickou argumentací tohoto listu nemá cenu. Řídí se zásadou, že "nemůže být to, co být nesmí."

Za zmínku však stojí ještě jeden bod z názorů a diagnos Vargy, který v očích sovětských držitelů moci a jejich poslušných bojovníků musí být zvlášť pobuřující: Varga- alespoň nepřímo- desavuje a ostře kritizuje zahraniční politiku a propagandu Kremlu od konce války. Toto kacířství počíná již v r. 1945 ve Vargově po válce uveřejněné knize "Změny v kapitalistickém hospodářském systému jako výsledek druhé světové války". Vedle názoru o možnosti nenásilného vývoje od kapitalismu k socialismu, který zastával již tehdy, pochyboval Varga v tomto díle také o možnosti všeobecné krise a nevyhnutelného zhroutení kapitalismu. Zastával stanovisko, že také kapitalistické země/ i když pod silným tlakem dělnické třídy/ budou se řídit principy plánovaného hospodářství a odsunou i když snad neodvrátí hospodářskou krizi. /Příklad poskytuje Amerika./ Dále pochyboval, že kapitalistické země se musí zaplésti mezi sebou do války. Místo, aby posílil víru v bezprostředně vznikající krizi ve Spojených státech, předpověděl Varga již tehdy nejméně deset let dlouhou periodu stabilisace soukromého kapitalismu v USA.

V poslední době nastoupil prof. Varga částečný ústup, když v "Právdě"- možná vyprovokován články v americkém tisku- uveřejnil prohlášení ve kterém protestuje proti "lžím, které jsou proti němu rozšiřovány orgány černé reakce, rádiem, magaziny a válečnými štváči Nového Světa". Varga odporuje zejména "temným nadávkám válečných štváčů, že

prý jsem mužem západní orientace."

Jestliže tento protest Vargy má být způsobem přiznání, že změnil svoje vědecké přesvědčení, pak je podstatně zeslabeno odůvodněním: "Při dnešní dané historické situaci znamenalo by takové stanovisko/které mu "lháři" připisují/ že jsem kontrarevolucionář a antisovětský zrádce na sovětské dělnické třídě".-- Při dnes, v Sovětském svazu" dané historické situaci" je toto prohlášení lidsky těžko jinak vysvětlitelné, než jako odvolání Galilea Galilei.

pk.

POUČNÁ KORESPONDENCE.

Již několikrát jsme se zabývali významnou úlohou jakou v americkém vnitropolitickém životě i v zahraniční politice Spojených států bude zaujímat americké dělnické hnutí. Zejména výrazně vynikla tato skutečnost v loňských listopadových presidentských volbách.

Jako další zajímavý doklad je třeba zaznamenat poučnou výměnu dopisů mezi generálem Luciusem D. Clayem a Matthewem Wolem. Generál Clay, jak známo, je vojenským guvernérem v americké zóně Německa. Matthew Woll je světové veřejnosti osobností méně známou. Je předsedou zahraničního výboru americké Federace práce /AFL/ a předsedou "Výboru pro svobodné odbory". Woll zaslal v prosinci m. r. gener. Clayovi dopis k němuž přiložil resoluci listopadového sjezdu AFL. V této resoluci kongres největší americké odborové ústředny kritisoval postup americké vojenské vlády vůči po válce nově se tvořícímu dělnickému hnutí v Německu, zejména pak odborovým organizacím. Resoluce odsoudila, že odborovým organizacím nebyl doposud vrácen majetek konfiskovaný nacisty, že v německém hospodářství a veřejném životě jsou poskytovány možnosti lidem podezřelým z nacismu a že vojenská vláda nemá dosti porozumění pro zájmy a potřeby dělnického hnutí v Německu, které americké odbory považují za nejlepší záruku demokratisace Německa. Tato resoluce byla usnesena odborovým kongresem přesně tři týdny po presidentských volbách. Američtí dělníci tak dali najevo, že si uvědomují dosah svého zásahu do amerických presidentských voleb a že tak jako ve vnitřních poměrech Spojených států je konec s bojem proti dělnictvu zahájeným zákonem Taft-Harley, nesmí se tyto tendence projevovat ani v zahraniční politice Spojených států, konkrétně pak v chování vojenské vlády vůči německému dělnickému hnutí.

Generál Clay je sice vojákem, odpovědným prezidentu Spojených států a jeho vládě. A přeci odpověděl obsáhlým dopisem Matthewu Wollovi. Protože ví, že stanovisko amerických odborových organizací i v zahraniční politice Spojených států je radno bráti vážně. Odvolává se na oběti při zjišťování bývalého majetku odborových organizací, vysvětluje, že stanovisko vojenské vlády vůči Němcům podezřelým z nacismu je určováno výsledky denacifikačního řízení avšak, a to hlavně, vyslovuje politování nad tím, že americké odbory obviňují americkou vojenskou vládu z nedostatku pochopení úlohy dělnického hnutí. Ujišťuje, že postup vojenské vlády vůči německému dělnictvu není určován zásadami zákona Taft-Harley. Připouští, že vojenská vláda nemůže souhlasit s názory německých sociálně demokratických odborářů, kteří jsou odpůrci "svobodného hospodářství", ujišťuje však, že "podaří-li se německému dělnickému hnutí získat pro toto pojetí většinu německého lidu a bude-li tato vůle většiny vyjádřena oficiálně německou vládou, pak podle naší pevně určené

politiky nebudeme zasahovati."

Matthew Woll, t. j. američtí odboráři, nejsou však odpovědí generála Claya docela spokojeni. V novém dopise naléhají na rychlejší vyřízení otázky majetku dělnických odborových organizací. Poukazují na to, že při připouštění některých osob, které prošly beztrestně denacifikačním řízením "je dodáván vítaný materiál propagátorům světového komunismu" a proto při připouštění Němců do hospodářských a politických funkcí má být postupováno nikoliv podle výsledků denacifikačního řízení, které bylo někdy příliš mírné, nýbrž podle toho, jak se dotyčná osoba chovala za vlády nacistů. Znovu pak obsáhla odpověď připomíná význam dělnického hnutí při obnově demokracie v Německu.

Výměna dopisů není tedy skončena. Zaznamenáváme ji proto, že její obsah i forma by měla být zdrojem poučení pro mnohé Čechoslováky v exilu, kteří pro nové uspořádání poměrů v Evropě i v Československu přisuzují Spojeným státům úlohu, kterou jim určuje také bolševická propaganda.

Z DOMOVA.

Pečlivě připravený zájezd vládní delegace do Bulharska a Maďarska k podpisům smluv o přátelství a spojenectví, měl být znovu využit k propagandě o ideálních vztazích mezi satelity Sovětského svazu od nastolení komunistických vlád. Obě smlouvy dokončují síť vzájemných smluv a závazků mezi všemi státy východní Evropy pro případ "vojenské akce s Německem... nebo s kterýmkoliv jiným státem... který by se přímo, nebo jakýmkoliv jiným způsobem s Německem spojil." Sjednávání těchto smluv nebylo bez obtíží. Na mírové konferenci v Paříži v r. 1946, velmi neuctivým způsobem nařídil Molotov Clementisovi, aby co nejrychleji došlo k uzavření spojenecké smlouvy československo-polské a odmítl Clementisovy námitky, že Polsko podpis smlouvy podmiňuje revisí těšínské hranice. Českoslovenští komunisté ochotně uposlechli, avšak splnění požadavků Molotova nebylo snadné. Nekomunistické politické strany odmítly polské požadavky. Po velkých obtížích se však podařilo komunistům dosáhnouti dohody s tím, že podle dodatkového protokolu ke smlouvě se zavazují obě strany do dvou let od podpisu smlouvy vyřešití dohodou sporné územní otázky. Na nátlak presidenta Beneše byl však protokol provázen československou notou, v níž bylo zdůrazněno, že za "spornou územní otázku" Československo nepovažuje těšínskou hranici.

Nyní to jde bez obtíží. Měsíc duben, prohlášený komunisty za měsíc boje" proti buržoasnímu nacionalismu", jak jsme již napsali, má připravovat půdu pro uskutečnění plánů Moskvy ve střední Evropě na účet Československa, které ochotně plní požadavky svých sousedů. K podpisu přátelské smlouvy s Maďarskem muselo předcházet splnění požadavků Rákosiho, které před dvěma roky byly ostře odmítnuty. Ani českoslovenští komunisté se tehdy neodvážili jejich přijetí vážně diskutovati. Zavřené maďarské školy na Slovensku byly znovu otevřeny a Rákosi ještě před podpisem smlouvy dostal všechno co chtěl.

Zájezd do Bulharska, připravovaný delší dobu, by si však byl zápotocký i ostatní ministři v delegaci raději odпустиili. Již odjezd z Prahy byl neveselý. Přesně 48 hodin před odjezdem delegace přišla do Prahy zpráva, že zástupce Dimitrova, náměstek bulharského ministerského předsedy a šéf bulharského hospodářství Trajča Kostov, byl odstraněn z vlády a vyloučen z Polbyra, protože "neprojevil dosti upřímnosti k SSSR" a při "jednání o sovětsko-bulharskou obchodní dohodu podporoval nacio-

nalistické tendence." Kostův odpor vyhovět sovětským vyděračským požadavkům na bulharském hospodářství proklašovala zpráva za nepochopení skutečnosti, že Bulharsko "nemůže existovat a hospodářsky se vyvíjet bez podpory a důvěry Sovětského svazu". Rozpaky delegace byly zvýšeny, když v Sofii nenašel Zápotocký svého bulharského partnera Dimitrova. Ukázala se oprávněnou opatrnost pražské propagandy, která po zprávě o osudu Kostova odložila Dimitrovy fotografie a všechny oslavné články připravené k uveřejnění. Zmatek delegace a napětí v Praze bylo zvýšeno, když během svého pobytu v Sofii zjistila, že Dimitrov se nachází "na léčení v SSSR" a že mu byla poskytnuta "zdravotní dovolená" nejenom z místa ministerského předsedy, ale dokonce i z funkce generálního tajemníka strany. Zápotocký se ukázal zbytečným a smlouvy podepsali pouze zahraniční ministři. Měl čas přemýšlet o osudu tvrdohlavých.

/Viliam Široký odmítl podezření, že naléhal na rychlý odjezd delegace z Bulharska do Maďarska, aby se mohl déle zdržet ve své maďarské vlasti. Se zřetelem na situaci, kterou v Sofii zjistil, se spíše obával, aby v době svého pobytu v Bulharsku se nedověděl z moskevského radia, že se nachází v zemi, která "již dávno přešla do titovského, reakčního, antisovětského a imperialistického tábora./

"MÍROVÁ OFENSIVA"

Kominformy zaměstnává pouze pražský tisk. Aby tábor lidu na Staroměstském náměstí neskončil fiaskem byla ve středu 13. dubna skončena práce v závodech a úřadech ve 2 hod. odpoledne proto, že zbytek pracovního času museli ztrávit zaměstnanci v průvodech Prahou a na Staroměstském náměstí. Ze čtvrt milionu pražských zaměstnanců zúčastnilo se tábora 60.000. Důsledně se snaží komunisté při různých parádách a akcích používat příslušníků nekomunistických stran. Vysoký kurs u organizátorů komunistické propagandy mají zejména katoličtí faráři, snad proto, že u nich komunisté mají nejmenší úspěchy. Gener. tajemník KSČ na Slovensku Baššovanský se obrátil veřejnou výzvou na bývalé příslušníky nekomunistických stran, aby pomohli reorganizovat národní frontu na Slovensku a domnívá se, že pro účast na veřejné činnosti získá nekomunisty kritikou "sektářsky naladěných místních veličin". Podle smyslu jeho výzvy to mají být komunisté provádějící do posud persekuci funkcionářů nekomunistických stran.

MÍRNĚJŠÍ TVÁŘ

snaží se ukázat komunisté také v

českých zemích. Došlo k propuštění řady zatčených odpůrců komunistického režimu, aniž byli postaveni před soud. Asi 2.000 studentů, kteří byli vyloučeni z vysokoškolského studia, má projít novým prověřováním, při kterém bude zjištěno, že jejich provinění není tak velké, aby nemohli dále studovat. Ostatním vyloučeným studentům je pak slibováno, že po čase mohou být znovu na vysoké školy přijati, pokud se budou dobře chovat v továrnách, kam jsou přiděleni na práci. Ctnost, kterou komunisté projevují, si lze spíše vysvětlit tím, že 10.000 studentů roztroušených po továrnách znamená pro režim větší nebezpečí, než kdyby zůstali na vysokých školách. Se studenty mají vůbec smůlu.

NOVÉ MINISTERSTVO.

Sloučením Státního úřadu plánovacího, Statistického úřadu, Nejvyššího cenového úřadu a generálního sekretariátu Hospodářské rady bylo vytvořeno nové hospodářské ministerstvo, které povede dosavadní ministr financí Dolanský. Tomuto ministerstvu bude podléhati také Ústřední plánovací komise, která do posud, stejně jako gen. sekretariát Hospodářské rady, byla orgánem vlády. Nové ministerstvo bude tedy vr-

školnou hospodářskou institucí, která nebude jen plánovat, ale také řídit a kontrolovat celé československé hospodářství. Současně je prováděna reorganizace všech hospodářských ministerstev a znárodněného průmyslu. Rozmnožuje se počet funkcionářů s pravomocí ministra tím, že každý hospodářský ministr bude mít tři zástupce, vybavené pravomocí ministra. Ministerstvo průmyslu bude přímo řídit celou čsl. výrobu a jednotlivé podniky budou podléhati přímo ministerstvu. Zvýšena bude pravomoc závodních ředitelů. Pravomoc závodních rad a představenstev národních podniků má být omezena.

VRÁCENÝ EXPORT.

Hodnota vyvezeného exportního zboží, které pro špatnou jakost bylo Československu v r. 1948 vráceno, činí 106 milionů Kčs. Textilů bylo vráceno za 25 mil., skla za 17 mil., umělého medu za 15,5, konfekce za 10,5, koženého zboží za 7 milionů. Nejvíce zboží bylo vráceno z Vel. Británie, Itálie, Belgie a Švýcarska.

VALUTOVÁ AMNESTIE.

Zoufalá situace v devisorém hospodářství donutila nyní ministerstvo financí k opatření, kterým doufá odčerpat utajené valuty v ČSR. Obchodní domy Darex jsou oprávněny prodávati za exportní ceny zboží proti cizím valutám. Nakupujícím je zaručena naprostá anonymita a nákup je považován za "přihlášení valut u Národní banky." Exportní ceny mají zvýšit koupěchtivost. Na volném trhu stojí metr látky na pánské šaty 4.160 Kčs. Exportní cena 3 m látky na pánský oblek je 780.-Kčs. Kupující odevzdá cizí valuty a za dolary, švýcarské a belgické franky obdrží odběrní poukaz na zboží v plné hodnotě jejich kursu. U anglických liber obdrží poukaz pouze v hodnotě 140.-Kčs za libru, zbytek kursu je mu pak vyplacen v Kčs. V podobném poměru obdrží, podle seznamu ministerstva financí, kupující poukaz, za kteroukoliv valutu-

s výjimkou sovětského rublu. Kdo nemá valuty, může platit zlatem. Jeden gram 14 karátového zlata opravňuje k odběru zboží za 32.50 Kčs.

VOLNÝ TRH

je zdrojem neustálých starostí vlády, aniž by se jeho výnos jen zdaleka přibližoval očekávaným výsledkům. Opadla již i zvědavost konsumentů a sám min. vnitřního obchodu musel přiznat, že na volném trhu je nakupováno jen nejlevnější a nejnutenější zboží. Zvýšený nákup na volném trhu není podporován ani nedostatkem zboží, které je na příděl. Volný trh textilů a ostatním zbožím ustal téměř úplně otevřením volného trhu potravinami. Při jeho otevření byla cena kávy za 1 kg 1.500.-Kč, másla 400.-, čaje 2.500.-, cukru 400.-, vajíčka 12.-Kč kus. Zlevnění másla o 50.-Kčs a vajíček o 2.-Kčs na kuse, prohlásila min. výživy za výsledek pronikavě se zlepšující hospodářské situace v Československu. Volný trh potravinami byl nyní rozšířen o prodej fíků, datlí, pomerančové kůry, obložených chlebičků, hlávkového salátu a "plněných čokoládových figurek ve staniolu".

VOLEBY DO ZÁVODNÍCH RAD

probíhaly po celý měsíc březen. Ve většině závodů usilovali komunisté o to, aby nové závodní rady byly složeny pouze z osvědčených komunistů, funkcionářů závodních odborových skupin. Volby byly prováděny ještě podle předúnorového volebního řádu, který sice je pro komunisty velmi výhodný, ale přece jen při řádném průběhu voleb umožňuje porážení jediné kandidátky, která je předkládána. Aby si komunisté zajistili, že jejich kandidátky projdou, usnášely se výbory závod. odbor. skupin o tom, že volby mají být "manifestací jednoty dělnické třídy" a volilo se veřejně, aby u každého dělníka mohlo být kontrolováno, jak hlasuje. I za těchto podmínek však byly kandidátky do 2. dubna t. r. poráženy v 141 závodech. V tiskárně ústřed. de-

nělu KSČ Rudého Práva hlasovalo 56 zaměstnanců proti kandidátce.

BRIGÁDY BUDOU.

Organisace pracovních brigád skončila loňského roku, zejména při výpomoci v zemědělství, naprostým krachem. Proto komunisté dávají nyní přednost propagaci vzájemné sousedské výpomoci zemědělců. Aby v letních měsících práce jen byly nějak zvládnuty žňovové práce, budou organisovány zvláště brigády ze státních zaměstnanců. S ohlašovaným převedením 65.000 státních zaměstnanců byly učiněny smutné zkušenosti. Většina těch, kteří byli propuštěni, zůstává trvale bez zaměstnání. Proto další propuštění a přerazování do výroby má být opět zastaveno. Všechny ústřední úřady mají oznámit min. soc. péče stát. zaměstnance, kteří měli být přerazeni do výroby. Min. soc. péče má vypracovati návrh na jejich rozložení v jednotlivých úsecích veřejné správy tak aby trvale mohla být uvolňováno 30 %, t. j. asi 60.000 stát. zaměstnanců na brigádnické práce. Formálně jim bude k této práci udělována 6 týdenní dovolená.

HROMADNÉ DOVOLENÉ,

kteřé byly značnou výhodou pro zaměstnance, zejména velkých závodů, mají být odbourány. Komunisté neměli dosti odvahy, aby při projednávání zákona o dovolených snížili její poválečnou výměru, prodloužili její však z opatrnosti s určitými omezeními pouze pro letošní rok v domněnce, že pro příští rok bude no-ci být alespoň částečně odbourána. Při dnešní výměře činí celková náhrada všem zaměstnancům za dovolenou asi 10 miliard Kčs. Při udělování dovolených jednotlivcům je její vyčerpání odvislé také od správy závodů. Komunisté se domnívají, že odbouráním hromadných dovolených a odvoláním se na nepostradatelnost některých dělníků v zájmu provozu, podaří se dosáhnouti toho, že celková výměra dovolených nebude vyčerpána a že náklady na dovolené budou sníženy.

je Jaroslav Kabeš, který byl na počátku roku jmenován zástupcem Dolanského. Jeho jmenování je dalším dokladem vzájemné nedůvěry ve vedení KSČ. Po boji, ve kterém přicházelo v úvahu několik politických kandidátů, došlo ke kompromisnímu řešení a ministrem byl jmenován úředník, který je teprve poválečným komunistou. Je ochotným nástrojem, který nemůže posílit žádnou frakci. Kabeš byl před válkou úředníkem Agrární banky a patří do řady Outratů, kteří v r. 1945 nabídli své služby komunistům a dokázali svou neochvějnou věrnost.

PUJČOVNY KNIH

zůstaly zákoutím, na které komunisté v zápalu znárodnování úplně zapoměli. Chyba má být odstraněna jejich zrušením. Komunisté objevili, že soukromé půjčovny knih jsou příčinou špatné morálky československé mládeže a uvádí příklady ze Slavkova a Blanska, kde několik žáků vykradlo školu, spoutali mladšího spolužáka a dali mu do úst roubík. Na obou případech prý jsou vinny soukromé půjčovny knih, které proto budou zrušeny. I tím má být zdokonalena kontrola četby v ČSR. Československá mládež nemůže být pochopitelně kažena cowbojskou literaturou, učit se poutání a používání roubíku. Pro budování socialismu je důležitější četba komunistické literatury a komunistických básní, ve kterých se může od Vít. Nezvala poučit, jak lze používat "z něštáckých nozků sádlo na šrouby". To je pro pětiletku užitečnější.

OD ŽIŽKY KE GOTTWALDOVI.

Výstava historie KSČ bude podle rozhodnutí ideové konise ústřed. výboru strany "obrazem revolučních bojů českého lidu." Poněvadž při revizi české historie komunisté zjistili, že před "velkým únorovým vítězstvím" poslední pořádná "bouře" byly husitské boje, bylo

rozhodnuto, aby historie KSČ na výstavě začínala husitskými válkami. Vedle palcátů husitských velitelů budou uloženy patrně také zbraně jejich potonků-komunistů z první republiky. Jsou to, jak známo, poslanecské legitimace. Mávali jimi nad hlavami při vedení komunistických demonstrantů proti policii stejně statečně, jako husitští bojovníci palcáty. Byly mocnou zbraní, kterou se vždycky probíjeli policejními kordony, přes které se pak mohli dívat, jak jsou dělníci bití. V sálech výstavy" budou trvale znít slova s. Klem. Gottwalda a zvonků krenelského orloje."

SLAVNÁ ÚDERNICE.

Za stachanovské výkony, kterými se denně zabývá Rudé Právo, poskytuje vláda bronzové, stříbrné ba i zlaté medaile. Údernice Zemancová z pražské Tesly, měla být odměněna delegací na "mírový kongres do Paříže." Rozhodl se redaktor Lidovek slavnou údernici navštívit a píše: "...v podnikovém ředitelství Tesly ji vůbec neznají. Ptali jsme se po ní telefonicky ve všech pražských závodech Tesly, až jsme ji našli v holešovicském závodě. Kopeckého masové školení redaktorů nemá tedy valný úspěch. O stachanovcích je přece třeba hledat informace na ministerstvu informací a nikoliv v závodech.

NEPŘÍJEMNÝ OMYL

se přihodil v USA-sovětskému spisovateli Fadějevovi. Uvedl amerického spisovatele Uptona Sinclaire mezi "spisovatele, umělci a vědci kapitalistického světa, kteří se stali přáteli SSSR." Jakmile se o tom dozvěděl Upton Sinclair, požádal, aby bez odkladu byla uveřejněna tato jeho odpověď: "Pan Fadějev buď nečetl mé knihy anebo byly nesprávně přeloženy v ruském vydání. Po čtyřicet sedm let jsem vystupoval na obranu svobodného demokratického socialismu a pracoval jsem k tomu, aby byl usku-

tečněn výchovou a přesvědčováním v našem americkém systému, spočívajícím na vládě opírající se o souhlas lidu. Hájil jsem právo ruského lidu, aby si zvolil vlastní formu vlády, ale to bylo v době, kdy jsem byl ochoten uvěřit Leninovu slibů, že mu toto právo volby bude skutečně zaručeno, a že stát bude odstraněn. Ale zůstalo jen při slibů. Tento stát vyústil v reakční nacionální imperialismus a ukládá ruskému lidu dokonce jakou hudbu ná poslouchat a co smí věřit o uznávaných dosud pojmech. Zničení československé demokracie udusilo ve mně poslední zbytek naděje, že by něco dobrého mohlo přijít ze Sovětského svazu. Kdybych měl možnost ovlivnit nějak ruský lid, využil bych jí k tomu, abych mu řekl, že dnešní politická linie strany nutně povede k nové světové válce, mnohem strašnější než byla poslední."

Dvě z parlamentu./

TRPÍ VELIKÁŠTIVÍM,

Klement Gottwald byl spatřen svými přáteli," kterak běhá po pražském hradu a křičí: Já jsem Gemünder! "

MÍR JE ZAJIŠTĚN.

Ve službách Sovětů zešedivělý bojovník prozradil, že " mírová ofensíva" Kominformy vyvrcholí přistoupením Sovětů k Atlantickému paktu.

Děkujeme předplatitelům, kteří obnovili předplatné a prosíme ostatní, aby následovali jejich příkladem. Ušetří nám tím peníze a práci s rozesíláním účtů. Na dotazy čtenářů z Kanady, Itálie a USA sdělujeme, že v některém z nejbližších čísel jim přiložíme složenky s informací o tom, jak mohou vyrovnat předplatné. Prosíme za onluvení nepravidelnosti ve vycházení L.L. v minulých dvou měsících. Zameškané dohoníme příští měsíc. Do konce května vyjdou tedy L.L. třikrát.

OBLASTNÍ VÝBOR RADY SVOBODNÉHO ČESKOSLOVENSKA

byl utvořen v Londýně z členů pléna Rady svobodného Československa. Předsedou Oblastního výboru je min. Václav Majer; místopředsedou povereník-
dr. Sam. Belluš. Tajemníky výboru jsou: posl. dr. Boh. Bunža a velvysl.
dr. Jan Pauliny-Tóth. Členy výboru jsou: ministři dr. Ad. Procházka a dr.
Jar. Stránský, generál Ser. Ingr, min. dr. Lad. Feierabend, šéfred. Ferd. Pe-
rouotka a poslanci: dr. V. Benda, dr. V. Bernard, Václav Holub, Otto Hora,
dr. Martin Kvetko, dr. Vlad. Krajina a Pavel Vihoch.

RADA ČESKOSLOVENSKÝCH DEMOKRATICKÝCH ŽEN.

Na schůzi československých žen v Londýně dne 9. dubna t.r. byla zalo-
žena Rada československých demokratických žen se sídlem v Londýně. Uko-
lem Rady bude: 1./ Pomáhati Oblastním výborům Rady svob. Československa
a Pomocným sociálním výborům v plnění sociální péče o československé
uprchlíky, jejich děti a studenty, žijící v uprchlických táborech. 2./
Pečovatí o stálý společenský styk exulantů s jejich okolím pořádání
kulturních, zábavních a společenských akcí. 3./ Seznamovati vhodnými
propagačními prostředky veřejné mínění demokratických žen světa s utr-
pením žen v dnešním komunistickém Československu a spolupůsobiti k je-
jich osvobození. Činnost Rady žen se bude pohybovati na nepolitické zá-
kladně a proto chce Rada sdružit všechny české a slovenské ženy a dívky
v Anglii. Předsedkyní Rady žen byla zvolena posl. Žáčková-Bátková.

VALNÁ HROMADA Čs.O.L. V EXILU.

Československá obec legionářská svolává na den 21. května t.r. v
15.30 hod. do St. Saviours Church Hall, Warwick Ave., W.9. valnou hroma-
du. Na pořadu schůze mimo obvyklého programu budou tyto body: 1./ návrh
nových stanov, 2./ formulace stanoviska Čs.O.L. k Radě svobodného Čes-
koslovenska. Návrhy a připomínky zašlete na adresu: Richard Pollak, 8,
Leys Gardens, Cockfosters, Barnet, Herts nejdéle do 10.5.t.r. Později doš-
lé návrhy a připomínky budou dány na pořad jednání pokud to dovolí ča-
sově a technické podmínky.

K hlasování na valné hromadě budou připuštěni pouze členové, kteří po-
depsali novou přihlášku a byli výborem Čs.O.L. přijati. Tiskopisy no-
vých přihlášek byly rozeslány loni v příloze jednoho z oběžníků. Těm, kt-
ří dosud přihlášky nepodali, byly k dubnovému oběžníku přiloženy. Je v
zájmu bratří legionářů z I. i II. odboje, aby tiskopisy na obou stra-
nách vyplněné a podepsané, byly zaslány na horejší adresu nejdéle do
10.5.t.r. Výbor Čs. O.L. nemůže zaručit, že přihlášky doručené po této
lhátě budou včas projednány prověřovací komisí a výborem.

Za Čs.O.L. v exilu:

Václav Cukr, jednatel

gen. Al. Liška, předseda

Rich. Pollak, jedn.

Londýnské Listy vychází dvakrát v měsíci za redakce Blažeje Vilíma. Ad-
resa redakce a administrace je: 13, Fernside Ave, London N.W.7. Telefon:
MILL Hill 4024.

Předplatné činí čtvrtletně: 7s 6d, 1.50 dolaru, 7.50 švýc. franků, 7.50
švéd. korun, 12 norských korun, 12 dánských korun, 8 HFL. - pololetně: 15s,
3 dolary, 15 švýc. franků, 15 švéd. korun, 24 norských korun, 24 dánských
korun, 16 HFL. - ročně: 30s, 6 dolarů, 30 švýc. franků, 30 švéd. korun, 48 nors-
kých korun, 48 dánských korun, 32 HFL.